

“În România sunt mulți oameni inteligenți, mai puțini oameni capabili și foarte puțini oameni de caracter. Generalul Antonescu posedă, în cel mai înalt grad, inteligența, capacitatea și caracterul.”- Grigore Filipescu

Este greu, când vorbești despre personalitatea Mareșalului Antonescu, să o surprinzi în acele resorturi care i-au determinat deciziile într-o vreme de război în care alianțele se încheau și se prăbușeau conjunctural. Actele sale l-au menținut până la OUG 31/2002 „cap de afiș” în polemicile oamenilor politici din țară și de peste hotare. Executat, reabilitat și din nou trecut pe lista criminalilor de război – secvențe dintr-un destin istoric care s-ar putea constitui în tot atâtea argumente pentru a crede că această personalitate își refuză sentința. Copleșiți de popularitatea Mareșalului și dorind să-i șteargă pentru totdeauna nu numai numele, dar și amintirea, persoane dominate de o ură viscerală, după execuția sa, au luat hotărârea să-l incinereze și să-i arunce cenușa în locuri neștiute, pentru că altfel mormântul său ar fi devenit loc de pelerinaj.

continuare:

Tulburările care continuau în țară l-au determinat pe Carol să apeleze la Antonescu. În ziua de 3 septembrie 1940 Antonescu a fost invitat la Palat. Întâlnirea dintre cei doi s-a desfășurat într-o atmosferă tensionantă. Antonescu i-a reproșat regelui situația dramatică în care se găsește țara, și de care regele era singurul vinovat. În ce privește investitura, ea venea prea târziu. Regele, strâns cu ușa, i-a replicat: „Nu, Antonescu, tu ești singurul patriot adevărat. Mă adresez ție, deoarece te-am considerat întotdeauna ultima mea rezervă. Nu te poți sustrage. Am nevoie de tine, a venit timpul tău. În aceste clipe grele îți încredințez guvernul și țara”

Legionarii au răspândit afișe prin care cereau abdicarea regelui. Iuliu Maniu și Dinu Brătianu au refuzat participarea la orice „însărcinare” din partea lui Carol și au cerut abdicarea lui.

”Puteri depline dictatoriale ”

La 4 septembrie, presat de evenimente, regele Carol i-a încredințat lui Antonescu, în mod oficial, mandatul de a forma noul guvern. În cursul aceleiași zile, Antonescu a încercat să ia

legătura cu Horia Sima, pe care nu l-a găsit, acesta aflându-se la Brașov, și cu oamenii politici în vederea formării noului guvern. Aceștia au condiționat participarea la „guvernul de uniune națională” de abdicarea regelui.

Antonescu nu avea partid și nici nu făcea parte dintr-un partid, prin urmare era pus în imposibilitatea de a forma guvernul și i-a comunicat lui Fabricius că intenționează să-și depună mandatul. Fabricius i-a declarat ferm „că sub nici un motiv nu-i este îngăduit să procedeze astfel. Dacă nu va prelua acum puterea, se va dezlănțui haosul. Unele unități ale armatei sub comanda unor generali iresponsabili, se vor opune înaintării ungare care urma să înceapă ziua următoare, iar în interior va începe din nou împușcarea gardiștilor al cărui puci eșuase. Regele trebuie să-i acorde puteri depline dictatoriale să nu se grăbească să formeze un cabinet, ci să ordone miniștrilor să rămână la posturile lor până ce, după câteva zile, se va fi orientat destul de suficient pentru a putea forma un guvern eficient”.

Așa cum convenise cu ministrul Germaniei, Antonescu a mers în seara aceleiași zile în audiență la regele Carol cerând să-i acorde depline puteri pentru conducerea statului. Regele Carol a consemnat în Jurnalul său toată tensiunea acestei zile: „Rezultatul acestor conversații este că acceptă să-și continue misiunea, cu condiția că-l voi încredința cu conducerea treburilor, că voi întocmi un decret de depline puteri, prin care el devine complet stăpân pe țară, eu rămânând un simplu figurant cu drepturi mai mult decorative”.

Pus în fața acestei situații, inedite până acum, Carol își găsește o justificare: „Chestiunea este foarte gravă, mai ales că era vorba și de armată, cât pot am rezistat, dar acum este vorba de a scăpa situația țării, de a face cu energie ordine, e mai bine s-o facă altul, și dacă văd că exagerează și ceva nu merge, am totdeauna dreptul de a retrage delegațiunea deplinei puteri (...). Dacă este spre binele țării, orice sacrificiu personal este binecuvântat”. La miezul nopții, Valer Pop îl anunță pe Fabricius că la Palat discuțiile sunt destul de avansate și că Antonescu va primi încredințarea deplinei puteri. Întrebat de Valer Pop dacă Germania dorește sau nu, abdicarea regelui, Fabricius a răspuns: „Ca și în trecut, guvernul Reichului se abține de la orice imixtiune în problemele interne ale României. Pentru noi nu este nici o deosebire dacă regele domnește sau abdică, sau dacă este dat la o parte. Aceasta nu ne privește”.

La 5 septembrie, ora 4, regele Carol a semnat decretul prin care investea pe generalul Antonescu cu depline puteri pentru conducerea statului, stabilea prerogativele regale și ale președintelui Consiliului de Miniștri. Constituția era suspendată, iar corpurile legiuitoare dizolvate. În cursul aceleiași zile Antonescu a continuat consultările cu liderii partidelor politice și ai Gărzii de Fier. Dinu Brătianu a respins cererea lui Antonescu, motivând că nu-i acordă nici un sprijin „atâta timp cât regele Carol va rămâne în legătură cu d-sa”. Iuliu Maniu se situa și el pe aceeași poziție: „Având viziunea clară că regele Carol al II-lea nu mai are prestigiul și autoritatea necesară pentru a continua să domnească, în perfectă înțelegere cu dl. C.I.C. Brătianu am declarat domnului general Ion Antonescu, care între timp fusese însărcinat să

formeze guvernul și care cunoștea de mai înainte vederile mele, că primul lucru pe care trebuie să-l facă este să propună regelui să abdice, declarându-i că nu-i voi da sprijin nici unui guvern ce s-ar forma sub domnia regelui Carol”.

Garda de Fier forteaza abdicarea lui Carol

Garda de Fier a trecut la noi demonstrații pentru a-l determina pe Carol să abdice. Profitând de aceste tulburări și lipsit de sprijinul oamenilor politici, Antonescu i-a solicitat lui Carol o nouă audiență în care, după ce i-a prezentat întreaga situație, i-a cerut ferm să abdice. Cererea de abdicare a fost susținută și de Valer Pop, pe care Carol îl vedea în rolul de „comis voiajor al trădării”. Valer Pop i-a precizat lui Carol că cererea de abdicare este a tuturor a „străzii, a armatei și a oamenilor politici. Ar fi condiția ce au pus-o Maniu, Brătianu și gardiștii pentru a colabora”.

Antonescu l-a trimis la Palat pe locotenent-colonelul Mircea Elefterescu cu o scrisoare prin care îi solicita din nou regelui abdicarea: „Toți cer abdicarea Majestății Sale. În fața acestei situații și a agitațiilor pe care eu nu pot să le trec prin valuri de sânge, pentru a arunca țara într-un război civil și a determina ocupația străină, mă simt dator să spun și în scris Majestății Tale, glasul Țării. Cine afirmă altfel, face o crimă”

Delegarea lui Mihai

Carol era indispus că o „ceată de rătăciți” aflați sub „presiunea unei puteri atotputernice” se erija în vocea poporului, cerându-i abdicarea; aceeași „rătăciți” pe care el îi adusese la guvernare pentru a câștiga bunăvoința Germaniei. Văzându-se izolat de toți, se hotărăște să abdice. Își lasă însă o porțiță. La recomandarea lui Urdăreanu el „deleagă” puterea succesorului gândindu-se, probabil, o apropiată revenire pe tron. Termenul „abdicare” este evitat.

„Începe pentru mine o lungă luptă sufletească și de conștiință - notează Carol în Jurnal – care este datoria mea ? Cât timp Duduia stătea de vorbă cu Mihăiță eu am stat singur, cu cel mai groaznic zbucium interior, cu o problemă de la care nu depinzi tu, dar tot poporul căruia i-ai jurat credință. Astăzi, condus de o ceată de rătăciți, se ridică împotriva ta, astăzi presiunea unei puteri atotputernice conduce mâna acestor rătăciți. Care este interesul suprem al patriei: dacă

rămân, vrea să zică, vărsare de sânge, neliniște și peste aceasta, poate intervențiune străină, dușmănoasă. Am dreptul de a pune țara în această periculoasă situație, chiar dacă finalmente este scăparea ei ? iată întrebarea. Am rezolvat-o prin cedare și nerăspunzând lui Antonescu care n-a avut curajul de a se înfățișa în persoană, am scris o Proclamație prin care trec puterea lui Mihăiță, cerând țării să-i dea sprijinul pentru a trece acest hop. N-am făcut decât o delegație, fără a abdica în mod formal. Această formulă a fost indicată de Ernest, el, cu drept cuvânt, s-a opus la vorba abdicare (...). Iată-mă din nou pus pe drumuri, din nou pribeag pe drumuri străine”.

Carol cere garantarea averii

Dimineața la ora 6, generalul Antonescu l-a chemat pe Mihail Manoilescu la Președinție pentru a stabili condițiile abdicării. Manoilescu consemnează în Memorii: „Antonescu m-a primit cu cuvintele: „în sfârșit a abdicat”. Dar până la sfârșit a fost meschin, mi-a cerut bani. A trebuit să-i făgăduiesc 20 000 000 lei rentă în valută, a trebuit să-i garantez averea. Te rog fii bun dumneata și fă două scrisori în sensul acesta”. I-am răspuns: „Domnule general, garantarea averii va constitui o decepție și un scandal. Lumea nu va admite ca miliardele care le-a adunat, cum le-a adunat, să fie astăzi sustrate țării”. Generalul foarte încurcat, m-a rugat să găsesc o soluție: își dăduse cuvântul”.

Pe 8 septembrie 1940 Carol al II-lea a părăsit țara cu o garnitură de tren formată din „trei vagoane încărcate cu tot ceea ce putuseră să transporte”. Carol mai luase cu el „colecția de timbre, tablouri și un mare număr de bibelouri”.

Despre motivele abdicării, Iuliu Maniu sublinia: ”Este o eroare să se creadă că regele Carol a fost silit să abdice din cauza orientării sale spre Anglia și Franța, pe care n-a avut-o din cauza vreunei greșeli de o clipă. Cauza abdicării este concepția sa generală de domnie personală, fără ideal, fără moralitate și fără busolă sigură, în continuă oscilațiune oportunistă, practică prin manevre și abilități care au săpat prăpastia între Coroană și Țară și care au trebuit să ducă la falimentul și distrugerea politicii sale. Regele Carol s-a dovedit incapabil de a conduce Țara și, mai ales, de a o reface după dezastrul în care a împins-o”.

Prof. Elena Ichim